

ВИДИ ТА МЕТОДИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

TYPES AND METHODS OF FINANCIAL PLANNING AND FORECASTING OF THE ENTERPRISE

У статті розглянуто поняття, види та методи фінансового планування і прогнозування, їх класифікація, а також визначено їхню роль у розвитку підприємств. Наведено сутність і зміст методів фінансового планування: методи розрахунку окремих фінансових показників (нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, метод оптимізації планових рішень, економіко-математичне моделювання) і загальні методи побудови фінансового плану або програми у цілому (економічний аналіз, балансовий метод, сітьовий метод планування, програмно-цільовий метод планування, прогнозний метод). Розглянуто чинники інтенсифікації розвитку методів прогнозування і планування, класифікацію економічних прогнозів залежно від масштабності явища, що вивчається, з певним ступенем умовності, а також залежно від функціонального призначення, за часом випередження, за типом інформації, за ступенем формалізації. Висвітлено комбіновані методи, що поєднують інші різні методи, наприклад колективні експертні оцінки і методи моделювання або статистичні й опитування експертів.

Ключові слова: фінансове планування, фінансове прогнозування, види фінансового планування, методи фінансового планування, види фінансового прогнозування, методи фінансового прогнозування, коефіцієнтний метод, нормативний метод, балансовий метод, нормативний метод.

В статье рассмотрены понятие, виды и методы финансового планирования и про-

гнозирования, их классификация, а также определена их роль в развитии предприятий. Приведены сущность и содержание методов финансового планирования: методы расчета отдельных финансовых показателей (нормативный, расчетно-аналитический, балансовый, метод оптимизации плановых решений, экономико-математическое моделирование) и общие методы построения финансового плана или программы в целом (экономический анализ, балансовый метод, сетевой метод планирования, программно-целевой метод планирования, прогнозный метод). Рассмотрены факторы интенсификации развития методов прогнозирования и планирования, классификация экономических прогнозов в зависимости от масштабности изучаемого явления с определенной степенью условности, а также в зависимости от функционального назначения, по времени опережения, по типу информации, по степени формализации. Освещены комбинированные методы, сочетающие другие различные методы, например коллективные экспертные оценки и методы моделирования или статистические и опроса экспертов.

Ключевые слова: финансовое планирование, финансовое прогнозирование, виды финансового планирования, методы финансового планирования, виды финансового прогнозирования, методы финансового прогнозирования, коэффициентный метод, нормативный метод, балансовый метод, нормативный метод.

УДК 338.58:65.014

Сердюков К.Г.

к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів і кредиту

Харківський інститут фінансів Київського національного торговельно-економічного університету

Дякіте Моро

студент

Харківський інститут фінансів

Київського національного торговельно-економічного університету

The article deals with the concepts, types and methods of financial planning and forecasting, their classification, as well as their role in the development of enterprises. Financial planning can be considered a process of developing a specific plan of financial measures, that is, it is a normal type of human activity. Planning of financial indicators is carried out using certain methods. The method represents a means of achieving the goal, that is, a well-ordered orderly activity. Planning methods are specific tools and methods for calculating planned indicators, which collectively create a planning tactic. The essence and content of methods of financial planning: methods of calculation of certain financial indicators (normative, settlement and analytical, balance, method of optimization of planned decisions, economic and mathematical modeling) and general methods of building a financial plan or program in general (economic analysis, balance method, network method of planning, program-target method of planning, forecast method). Prediction should answer the question: what is most likely to be expected in the future and under what conditions it is possible to achieve the predicted state. In practice, the classification of prognostication methods allows for the development of managerial decisions: ensure the reliability of the forecast; minimize the time and cost of choosing and justifying the forecasting method; opens the possibility of forecasting by analogy. The factors of the intensification of the development of forecasting and planning methods, the classification of economic forecasts, depending on the magnitude of the phenomenon studied with a certain degree of conditionality, as well as depending on the functional purpose, the time ahead, the type of information, the degree of formalization, are considered. Combined methods that combine various other methods are covered, for example, collective expert assessments and simulation techniques or statistical and expert interviews. Without financial planning it cannot be achieved the level of management of the company, which provides him with success in the market, the continuous improvement of the material base, social development of the team.

Key words: financial planning, financial forecasting, types of financial planning, financial planning methods, types of financial forecasting, methods of financial forecasting, coefficient method, normative method, balance method, normative method.

Постановка проблеми. Розвиток ринкових відносин в Україні довів, що планування і прогнозування є необхідною передумовою підприємницької діяльності. Для будь-якого підприємства є необхідним план як динамічний процес, який дає змогу передбачати та враховувати зміни, що відбуваються у зовнішньому середовищі, адаптувати внутрішні чинники господарчої діяльності для свого розвитку й подальшого зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У процесі дослідження теми фінансового планування, фінансового прогнозування на підприємстві було проаналізовано наукові результати, що викладені у працях Г.Г. Кірейцева, С.В. Онищенко, О.В. Поліщука, Р.А. Слав'юка, О.М. Бандурки, О.О. Орлова, Л.А. Швайки, А.М. Подерьогіна.

Постановка завдання. Фінансове планування можна вважати процесом розроблення конкрет-

ного плану фінансових заходів, тобто це звичайний вид діяльності людини. Для того щоб ця діяльність була успішною, необхідно розглянути прийоми й методи фінансового планування і прогнозування.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Місце фінансового планування в ринковій економіці визначається, передусім, тим, що планування є однією з функцій управління, яка повинна забезпечити підприємству нормальне функціонування. Таким чином, можна стверджувати, що фінансове планування – це функція управління фінансами.

Планування фінансових показників здійснюється за допомогою певних методів. Метод являє собою засіб досягнення мети, тобто визначену впорядковану діяльність. Методи планування – це конкретні засоби та прийоми розрахунку планових показників, які в сукупності створюють тактику планування.

Методи фінансового планування можна поділити на дві групи [2, с. 75]: методи розрахунку окремих фінансових показників (нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, метод оптимізації планових рішень, економіко-математичне моделювання) і загальні методи побудови фінансового плану або програми у цілому (економічний аналіз, балансовий метод, сітьовий метод планування, програмно-цільовий метод планування, прогнозний метод).

Розвиток ринкових відносин зумовив збагачення та вдосконалення методів прогнозування і планування.

Чинники інтенсифікації розвитку методів прогнозування і планування можна поділити на дві основні групи [6, с. 35]:

1) економічні кризи останньої чверті ХХ ст. (вони примусили економістів і менеджерів різних країн вишукувати нові адекватні методи управління);

2) швидке розповсюдження інформаційних технологій і комп'ютерної техніки. Ці засоби зробили загальнодоступним аналіз перспектив і прогнозування, вони дали змогу автоматизувати, спростити та прискорити виконання великої кількості функцій планування і контролю. У прогнозуванні та плануванні використовують досить складні математичні методи, але розповсюдження комп'ютерів, простих та ефективних програмних продуктів робить ці процеси широко доступними, необхідно тільки знати, який у тому чи іншому разі вибрати метод, який програмний продукт пристосувати. Не менш важливою умовою для здійснення обґрунтованих фінансових розрахунків є коефіцієнтний метод визначення величини доходів і витрат. За допомогою коефіцієнтів, що базуються на досягненнях минулого періоду, декілька уточнених, розраховуються передбачувані доходи і витрати. Проте такий порядок має низку істотних недоліків:

1) за недостатньо обґрунтованої бази подальше уточнення показників посилює наявні недоліки. Це

може спричинити нераціональне використання фінансових ресурсів і стати причиною порушення безперервного процесу виробництва;

2) у разі недосконалості діючої на підприємстві методики планування застосування коефіцієнтного методу негативно позначається на ефективності використання матеріальних і фінансових ресурсів, а в низці випадків призводить до порушення вартісних пропорцій і погіршення фінансового стану [1, с. 251].

Сутність і зміст нормативного методу полягає у тому, що на основі наперед установлених норм і техніко-економічних нормативів розраховується потреба господарюючого суб'єкта у фінансових ресурсах та їхніх джерелах. Норма – це встановлена міра, деяка середня величина. Норматив є величиною розрахунковою. Нормативний метод планування є найпростішим методом. Знаючи норму або норматив і об'ємний показник, можна легко розрахувати плановий показник: Суб'єкт господарювання розробляє нормативи на підставі певної методики. Вони повинні орієнтувати підприємство на майбутню конкуренцію, виявляти ті ділянки або сфери діяльності, які не відповідають сучасному рівню і вимагають переоцінки. Якщо існуючі нормативи перешкоджають здійсненню прибутковості, підприємство повинно проаналізувати проблему і розробити більш ефективні нормативи. Але слід пам'ятати, що отримання ідеальних нормативів є принципово неможливим [4, с. 75].

Сутність балансового методу планування фінансових показників полягає у тому, що шляхом побудови балансу досягається ув'язка наявних фінансових ресурсів і фактичної потреби в них. У практиці планування можуть застосовуватися матеріальні (натуральні), трудові й вартісні баланси. Матеріальні баланси – баланси товарів і предметів матеріально-технічного оснащення. Баланс трудових ресурсів складається для розрахунку потреби і руху робочої сили [7, с. 280].

У фінансовому плануванні застосовується вартісний баланс, який розробляється у грошовому виразі. Балансовий метод застосовується передусім під час планування розподілу прибутку й інших фінансових ресурсів, планування потреби надходжень засобів до грошового фонду. Фінансовий план господарюючого суб'єкта також складається у формі балансу доходів і витрат, балансу надходження і витрачання грошових коштів та ін. Балансове планування по фінансових фондах має такий вигляд [6, с. 42]:

$$Зн + Н = В + Зк, \quad (1)$$

де $Зн$ – залишок коштів фонду на початок планового періоду, грн.;

$Н$ – надходження коштів у фонд, грн.;

$В$ – витрачання коштів фонду, грн.;

$Зк$ – залишок коштів фонду на кінець планового періоду, грн.

Фінансові ресурси повинні бути збалансовані між собою на найбільш раціональній основі, тобто шляхом вибору ефективних методів формування фондів грошових коштів, розподілу та використання отриманого доходу. Для фінансового планування особливо важливим є те, якими шляхами досягнута збалансованість планів і які при цьому використовувалися джерела фінансових ресурсів. Вибираючи напрями інвестування коштів і методи залучення фінансових ресурсів (власних і позичкових), фінансовий менеджер зобов'язаний пам'ятати про забезпечення платоспроможності та ліквідності для недопущення ймовірного банкрутства. Слід пам'ятати й про те, що механізм скупки боргів організації і подальша процедура банкрутства досить активно використовуються в нашій країні для перерозподілу власності [1, с. 85].

Сутність методу оптимізації планових рішень полягає у тому, що розробляється декілька варіантів планового показника, з яких потім вибирається найбільш оптимальний варіант. Існують два напрями вибору інвестиційних і фінансових варіантів:

1) якщо дані ресурси, то прагнуть отримати найкращий результат їх використання;

2) якщо даний результат, то намагаються звести до мінімального розміру витрату ресурсів [2, с. 65].

Мережний метод планування представлений мережним графіком планування й управління як графічне зображення взаємозв'язків між працівниками, він був створений американськими фахівцями (Кларк, Малкольм, Розебум та ін.) у 1958 р. й одержав назву «метод оцінки перегляду програм». Метод мережевого планування і управління (МПУ) застосовується для планування складних систем і управління ними. МПУ засноване на теорії графів. За допомогою теорії графів можна вирішувати не тільки задачі мережного планування, а й різні екстремальні завдання з розміщення грошових коштів, розвитку транспортної мережі, перевезення [7, с. 125].

Метод мережного планування застосовується під час планування проведення комплексу взаємозв'язаних робіт, зокрема він дає змогу:

1) наочно представити організаційну і технологічну послідовність виконання операцій і встановити взаємозв'язок між ними;

2) забезпечити чітку координацію операцій різного ступеня складності, виявити операції, від яких залежить тривалість усієї роботи, і зосередити увагу на своєчасному виконанні кожної операції;

3) ефективно використовувати грошові і матеріальні ресурси, що поліпшують техніко-економічні показники і якість роботи. Мережний метод – це сума прийомів і способів, що дають змогу на основі застосування мережного графіка (мережної моделі) раціонально здійснювати весь

управлінський процес, тобто планувати, організувати, координувати і контролювати будь-який комплекс робіт.

Застосування методу мережного планування й управління дає змогу поліпшити:

1) планування, забезпечуючи його комплексність, безперервність, створюючи умови для поліпшення визначення необхідних ресурсів і розподілу вже наявних ресурсів;

2) фінансування робіт, оскільки з'являються способи точнішого розрахунку собівартості робіт, її трудомісткості і формування нормативно-довідкової бази;

3) структуру системи управління шляхом чіткого визначення і розподілу завдань, обов'язків;

4) організацію процедур координації і контролю над ходом робіт на базі оперативної і точної інформації, оцінку виконання плану [6, с. 39].

Для вирішення крупних проблем перспективного розвитку, особливо якщо вони мають міжгалузевий і міжрегіональний характер, використовують програмно-цільові методи. Програмно-цільовий метод – це система методів планування й управління програмою, яка включає методи: оцінки і вибору проблем, для вирішення яких будуть розроблятися програми; формування й оптимізації програм; визначення необхідних ресурсів та розподілу між елементами програм; організації системи управління програмою і забезпечення організаційної дії; координації й контролю робіт над програмами.

Основою формування програми є застосування програмно-цільового методу планування, який припускає:

1) наявність проблеми і визначення мети;

2) виділення системи, що реалізує цілі (тобто розроблення різних варіантів і шляхів вирішення завдань);

3) розроблення комплексної програми розвитку системи;

4) створення особливого механізму реалізації комплексної програми (наявність конкретних програмних органів і виконавців, що повністю відповідають за виконання програм, строге розмежування права і відповідальності) [3, с. 245].

Економіко-математичне моделювання. Суть і зміст цього методу дає змогу знайти кількісний вираз взаємозв'язків між фінансовим показником і чинниками, що впливають на величину цього показника. Будь-які економічні процеси мають якісну і кількісну визначеність, тобто їхні взаємозв'язки характеризуються напрямом і величиною зміни. Знаходити кількісний вираз взаємозв'язків між економічними процесами і показниками з найменшими витратами праці дають змогу економіко-математичні методи. Ці методи дають можливість також розробити декілька варіантів плану і вибрати з них найкращий. Застосування мате-

матики в економіці вимагає, перш за все, точного математичного опису економічного процесу, для чого будується математична модель, яка в якісному відношенні повинна адекватно відображати економічний процес [6, с. 47].

Розкриття логічних зв'язків сучасного і минулого з майбутнім, передбачення економічних результатів господарської діяльності підприємств неможливі без аналізу існуючих в економічній дійсності закономірностей, тобто вивчення характеру змін економічних процесів і явищ у часі, їхніх взаємозв'язків, інакше кажучи, акумулювання минулого досвіду. Саме це й становить попередній етап наукового прогнозування. Прогнозування (з грец. – «знання наперед») можна визначити як наукове передбачення майбутнього стану економічної системи з урахуванням досвіду минулого і сучасного. Економічні прогнози виявляють конкретний вид основних закономірностей перспективного розвитку і можуть стати базою для визначення головних напрямів тривалої економічної політики. Економічні прогнози носять імовірнісний характер, тобто це деяка гіпотеза, деяка ймовірнісна оцінка протікання економічного процесу в майбутньому. Прогноз визначає тільки можливі варіанти економічного розвитку [6, с. 57].

Прогнозування повинно відповісти на питання: що, ймовірніше за все, очікувати в майбутньому і за яких умов можна досягнути передбачуваного стану. На практиці класифікація методів прогнозування під час розроблення управлінських рішень дає змогу:

- 1) забезпечити достовірність прогнозу;
- 2) мінімізувати затрати часу та коштів на вибір та обґрунтування методу прогнозування;
- 3) відкриває можливості прогнозування за аналогією.

Економічні прогнози залежно від масштабності явища, що вивчається, з певним ступенем умовності поділяють на:

- 1) мікроекономічні – вивчають розвиток окремих підприємств, виробництв і окремих видів продукції або попит на неї;
- 2) галузеві – присвячені вивченню розвитку галузі в країні;
- 3) прогнози закономірностей розвитку народногосподарських комплексів і галузей, що об'єднуються загальним цільовим призначенням;
- 4) регіональні;
- 5) макропрогнози – присвячені аналізу розвитку найбільш загальних тенденцій техніко-економічного потенціалу країни [5, с. 159–160].

Виходячи з вищесказаного, можна систематизувати методи фінансового планування (рис. 1).

Залежно від функціонального призначення прогнози розподіляють на:

- 1) цільовий – прогноз, що відповідає на запитання, що є бажаним і чому;

- 2) пошуковий – вивчаються можливі напрями і числові характеристики майбутнього розвитку прогнозованого об'єкта або явища (визначення об'єктивно існуючих тенденцій розвитку шляхом аналізу історичних тенденцій);

- 3) нормативний – призначений для визначення можливих шляхів, економічних і матеріальних засобів і термінів досягнення заданого і бажаного стану прогнозованого об'єкта або явища;

- 4) програмний – призначений для дослідження можливих шляхів та заходів для досягнення поставлених цілей і дає змогу сформулювати гіпотезу про можливі взаємовпливи різних чинників, указати гіпотетичні строки досягнення проміжних цілей на шляху до головної;

- 5) проектний – дає змогу визначити пріоритетність зразків того чи іншого явища в майбутньому, сприяє вибору оптимальних варіантів, перспектив проектування на основі, яка потім реалізує реальні проектні роботи.

Передумови і методи, що використовуються для прогнозування, істотно залежать від того, на який відрізок часу робиться прогноз [5, с. 118].

За часом випередження економічні прогнози поділяються на [6, с. 42]:

- 1) оперативні (до одного місяця);
- 2) короткострокові (від декількох місяців до одного року);
- 3) середньострокові (від одного до п'яти років);
- 4) довгострокові (не менше п'яти років).

За класифікацією за типом інформації:

- 1) експертне прогнозування (інтуїтивна інформація);
- 2) функціонально-логічне прогнозування (предметна інформація);
- 3) структурне прогнозування (блок-схеми, графи тощо);
- 4) математичне прогнозування (використовує знання математичних залежностей між параметрами та статистичні дані про параметри);
- 5) прогнозування за аналогією (дані всіх типів);
- 6) комплексне прогнозування (дані всіх типів).

За класифікації за ступенем формалізації методи прогнозування можна розділити на:

інтуїтивні – використовуються, коли неможливо врахувати вплив багатьох чинників через значну складність об'єкта прогнозування. У цьому разі використовуються оцінки експертів. При цьому розрізняють: індивідуальні експертні оцінки:

«метод інтерв'ю» – здійснюється безпосередній контакт експерта з фахівцем за схемою «питання – відповідь»;

аналітичний метод – здійснюється логічний аналіз якої-небудь прогнозованої ситуації, складаються аналітичні доповідні записки;

метод написання сценарію – заснований на визначенні логіки процесу чи явища в часі за різних умов [5, с. 89–90].

Рис. 1. Методи фінансового планування

Джерело: розроблено на основі [6, с. 41–44; 5, с. 120]

Особливе місце в класифікації методів економічного прогнозування посідають так звані комбіновані методи, що поєднують різні інші методи. Наприклад, колективні експертні оцінки і методи моделювання або статистичні й опитування експертів, як інформація використовується (фактографічна й експертна інформація) [6, с. 58–60].

Побудова планів та прогнозів дає змогу передбачувати та враховувати суб'єктам господарювання поточні й майбутні зміни зовнішнього середовища, а також адаптувати внутрішні чинники фінансово-господарчої діяльності для свого розвитку і подальшого зростання.

Висновки з проведеного дослідження. У ринковій економіці вдосконалення фінансового пла-

нування та прогнозування діяльності підприємств і фінансових установ відбувається безперервно, воно в умовах ринкової економіки має досить суттєве значення. Без фінансового планування не може бути досягнутий той рівень управління діяльністю підприємства, який забезпечує йому успіх на ринку, постійне вдосконалення матеріальної бази, соціальний розвиток колективу. Ніякий інший вид планування не може мати для підприємства такого узагальнюючого, глобального значення, бо саме фінанси охоплюють усі без винятку боки і ділянки його функціонування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Батенко Л.П., Бєлов М.А., Євдокимова Н.М. Планування діяльності підприємства : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2009. 384 с.
2. Грабовський І.С. Планування і контроль на підприємстві : навчально-методичний посібник. Дніпропетровськ : ДДФА, 2009. 159 с.
3. Гриньова В.М., Коюда В.О. Фінанси підприємств : навчальний посібник ; 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Знання-Прес, 2012. 475 с.
4. Гузенко О.П. Фінансове планування на промислових підприємствах. *Фінанси України*. 2010. № 11. С. 73–76.
5. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування : навчальний посібник. Львів : Компакт-ЛВ, 2005. 312 с.
6. Ставерська Т.О., Андрущенко І.С. Фінансове планування та прогнозування в підприємствах і

фінансових установах : навчальний посібник. Харків, 2013. 146 с.

7. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2003. 403 с.

REFERENCES:

1. Batenko L. P., Bielov M. A., Yevdokymova N. M. (2009) Planuvannia diialnosti pidpriemstva [Planning of the enterprise activity]. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian)
2. Hrabovskyi I. S. (2009) Planuvannia i kontrol na pidpriemstvi [Planning and control at the enterprise]. Dnipropetrovsk: DDFA. (in Ukrainian)
3. Hrynova V. M., Koiuda V. O. (2012) Finansy pidpriemstv [Finances of enterprises]. 2-he vyd., pererob. I dop. Kyiv: Znannia – Pres. (in Ukrainian)
4. Huzenko O. P. (2010) Finansove planuvannia na promyslovykh pidpriemstvakh [Financial planning at industrial enterprises]. *Finansy Ukrainy*. Vol. 11, pp. 73–76. (in Ukrainian)
5. Bila O. H. (2005) Finansove planuvannia i prohnozuvannia [Financial planning and forecasting]. Lviv: Kompakt-LV. (in Ukrainian)
6. Staverska T. O., Andrushchenko I. S. (2013) Finansove planuvannia ta prohnozuvannia v pidpriemstvakh i finansovykh ustanovakh [Financial Planning and Forecasting in Enterprises and Financial Institutions]. Kharkiv. (in Ukrainian)
7. Tarasiuk H. M., Shvab L. I. (2003) Planuvannia diialnosti pidpriemstva [Planning of enterprise activity]. Kyiv: «Karavela». (in Ukrainian)

Serdiukov Kostiantyn Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Finance and Credit
Kharkiv Institute of Finance
Kiev National Trade and Economic University**Diakite Moro**Student
Kharkiv Institute of Finance
Kiev National University of Trade and Economics**TYPES AND METHODS OF FINANCIAL PLANNING AND FORECASTING OF THE ENTERPRISE**

Formulating the goals of the article. Financial planning can be considered a process of developing a specific plan of financial measures, that is, it is a normal type of human activity. In order for this activity to be successful, it is necessary to consider techniques and methods of financial planning and forecasting. The construction of plans and forecasts allows us to predict and take into account the current and future changes in the environment of economic entities, as well as to adapt the internal factors of financial and economic activity for its development and further growth.

Methodology. The development of market relations in Ukraine proved that planning and forecasting is a prerequisite for entrepreneurial activity. For any enterprise, a plan is necessary as a dynamic process that allows for predicting and taking into account changes taking place in the external environment, adapting internal factors of economic activity for its development and further growth.

Results. In a market economy, improving financial planning and forecasting the activities of enterprises and financial institutions is continuous, it is in a market economy is quite significant. Without financial planning it cannot be achieved the level of management of the company, which provides him with success in the market, the continuous improvement of the material base, social development of the team. No other type of planning can have for the enterprise of such a generalizing, global significance, since it is the finances that cover all the parties and areas of its operation without exception. The essence and content of financial planning methods are given: methods for calculating individual financial indicators (regulatory, computational and analytical; balance method for optimizing planning decisions, economic and mathematical modeling) and general methods for constructing a financial plan or program as a whole (economic analysis; balance method, network planning method; program-oriented planning method; forecasting method). The factors of intensification of the development of forecasting and planning methods, the classification of economic forecasts depending on the scale of the phenomenon under study with a certain degree of conditionality, and also depending on the functional purpose, according to the lead time, according to the type of information, according to the degree of formalization, are considered Highlights combined methods that combine various other methods.

Practical implications. Construction of plans and forecasts allows to predict and take into account current and future changes of the environment of economic entities, as well as to adapt internal factors of financial and economic activity for its development and further growth. Economic forecasts reveal a specific kind of basic laws of perspective development and can become the basis for determining the main directions of long-term economic policy.

Value (originality). The main types and methods of financial planning and forecasting of the enterprise are described and summarized in the figure. The originality of the work is satisfactory.